

NASUs VÅRMØTE 2018

27. APRIL 2018 i Hørselens hus, kl. 10-15

Til stede:

Arne Vik, NTAF

Håvard Ottemo Paulsen, Norges Audiografforbund

Nils Egge, Audiologisk utvalg i NOLF

Astrid Flakk, Norsk Audiopedagogisk Forening

Steinar Birkeland, møteleder og referent (HLF)

Marit Skatvedt, HLF (Sak: 2-5)

Georg Træland (Sak 7 – telefonmøte)

Sandra Michele Ochoa, Norsk Audiopedagogisk Forening (observatør)

Meldt forfall:

Bjørn Kristiansen, Norges Døveforbund

Dagsorden:

1. Godkjenning av referat fra NASUs høstmøte 2017 (Steinar Birkeland, HLF)
2. Orientering om fagrapport på opplæring som i løpet av april 2018 tid leveres til HLF: (Marit Skatvedt, HLF)
3. Orientering om Hagen-utvalgets rapport (Marit Skatvedt, HLF)
4. Orientering om kampanjen Hvert Øre Teller 2018. (Marit Skatvedt, HLF)
5. Orientering om Statsbudsjettet 2019. (Marit Skatvedt, HLF)
6. Utvikling av Norsk kvalitetsregister innen ØNH-området (Steinar Birkeland, HLF)
7. Orientering om status og planer for Faggruppen for tinnitus og nedsatt lydtoleranse. (Steinar Birkeland, HLF)
8. NASUs samarbeid med NAS og NHS på nordisk folkehelsestatistikk og konferanse. (Steinar Birkeland, HLF)
9. Orientering om status på HUNT 4 Hørsel og rapportering fra møte med HUNT og WHO 12. april 2018. (Steinar Birkeland, HLF)
10. Landskonferanse for kommunale tjenester på høreapparatområdet. (Arne Vik, NTAF og Steinar Birkeland, HLF)
11. Symbolsak - høringsresultat (Oppfølging av sak 12 A fra NASUs høstmøte 2017) (Arne Vik, NTAF)
12. EFAS: NASUs strategi. (Arne Vik, NTAF)
13. Nasjonalt åpent register med kontaktinformasjon til ledende fagpersonell ved hørselssentraler og ØNH-avtalespesialister. (Arne Vik, NTAF)
14. Tenketank hørsel – noe for fagmiljøet? (Arne Vik, NTAF)
15. Eventuelt
 - a) Beramning av NASUs høstmøte 2018

Referat:

1. Godkjenning av referat fra NASUs høstmøte 2017 (Steinar Birkeland, HLF) Vedtak: Godkjent

2. Orientering om fagrappport på opplæring som i løpet av april 2018 tid leveres til HLF: Kunnskapsoversikt over nyere nordisk forskning som kan bidra til å belyse spørsmål om hørselshemmedes barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår i barnehage og skole, utarbeidet av Patrick Kermit, NTNU samfunnsforskning. (Marit Skatvedt, HLF)

Bakgrunnen for rapporten var behov for å få frem kunnskap på området, særlig hva som hemmer og fremmer god opplæring. Rapporten er nettopp ferdigstilt, og ble delt ut på møtet (<https://www.hlf.no/aktuelt/2018/horselshemmede-elever-ekskluderes>). I tillegg til Kermit har Ole Hendar og Øystein Stette vært ressurspersoner. Det fremgår bl.a. at klaging er en hensiktsmessig vei å gå for å utløse rettigheter. Funn:

Hørselshemmede barn presterer dårligere enn gjennomsnittet. De har utfordringer sosialt. Det er andre som bestemmer hvordan inkludering skal foregå og hva som er målkriteriene – brukervedvirkningen er svak eller fraværende. 22. mai vil rapporten presenteres på et arrangement i Hørselens hus – påmelding er mulig. Rapporten er relevant for bl.a. Statped, men også for ØNH-området. HLF er gjerne mellomledd for å få Kermit til å formidle muntlig på relevante (hørsels)faglige arenaer.

Vedtak: Tas til orientering

3. Orientering om Hagen-utvalgets rapport (Marit Skatvedt, HLF)

(<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ekspertutvalg-foreslar-nye-oppgaver/id2588272/>). Utvalget foreslår å legge ned Statped, har forslag som berører Statped og PPT og forslag om å fjerne rettigheter til spesialundervisning, høring 9. mai. (Marit Skatvedt, HLF)

Hagen-rapporten er på høring. Temaet er regionalisering; overføring av funksjoner til de nye fylkene. I den forbindelse foreslås Statped nedlagt og stillinger overført til de nye fylkene. Statped er viet om lag en halv side i rapporten. Det skisseres at rådgivende tjenester skal ut i de elleve nye fylkene, mens resterende oppgaver overføres til Utdanningsdirektoratet. HLF leverer høring alene og sammen med FFO. HLFs syn er at et samlet Statped kompetansemessig er av stor verdi. Nordahl-rapporten (<https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/styrer-rad-og-utvalg/ekspertgruppe-for-barn-og-unge-med-behov-for-sarskilt-tilrettelegging/id2543492/>)* har høringsfrist 15. august, og da vil argumentasjonen nyanseres med bl.a. fokus på sikring av tjenestetilbudet til sluttbrukerne.

Foreldregruppen savner den tidligere ordningen med fylkesaudiopedagogen, og ønsker en tjeneste som dekker inn det gapet som oppsto i forlengelse av omorganiseringen av Statped. HLF er her opptatt av at det skal være likhet i denne typen tjenestetilbudet ut

til sluttbruker på landsplan. En stor utfordring i dag er at det ikke er tatt et helhetlig nasjonalt grep for å sikre oversikt og planmessighet i det operative tjenestetilbudet.

*Denne foreslår å fjerne retten til spesialundervisning, samtidig som utvalget erkjenner både brukergruppens behov og at den har særlige behov for sikring behovsdekning. I saken har HLF gode samarbeidsparter, bl.a. Barneombudet.

Vedtak: Tas til orientering.

4. **Orientering om kampanjen Hvert Øre Teller 2018. (Marit Skatvedt, HLF)**

Den 5. juni går startskuddet for årets kampanje med eldre som tema, med paneldebatt i Spikersuppe. Aslak Bonde blir debattleder. Her jobber HLF for å sikre publikum, politikere og presse. Eldre er også et naturlig tema for HLF på Arendalsuka, og på HLF Briskebykonferansen 25.-26. oktober på KS Agenda Møtesenter i Oslo: <https://hlfbriskeby.no/briskebykonferansen>. HLF sender i disse dager ut en spørreundersøkelse på temaet, med sikte på bruk i kampanjen.

Vedtak: Tas til orientering.

5. **Orientering om Statsbudsjettet 2019. (Marit Skatvedt, HLF)**

Statbudsjettarbeidet er kontinuerlig – det tar ca. ett år fra start til nytt budsjett er vedtatt. HLF spiller inn til mange departement (https://www.hlf.no/hva-vi-jobber-med/horingsuttalelser/hlfs-innspill-til-statsbudsjettet-2019/?t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d&t_q=statsbudsjettet&t_tags=language%3ano%2csiteid%3a5e5a0c5e-602a-4a36-b1a2-056541a30f2f&t_ip=10.2.0.40&t_hit.id=HLF+Internet+Models+Pages+ArticlePage/2642a873-6807-42ae-a5f9-07d920492cea_no&t_hit.pos=1), jf. eget samlenotat sendt ut med møteinnkallingen: HLFs innspill til Statsbudsjettet 2019. De fleste av sakene er gjengangere, men er ikke av den grunn fredet. Et nytt punkt gjelder flagging av behov for å styrke hørselssentralene. Det går an å se for seg – med henvisning til Utredningsinstruksen (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-utredning-av-statlige-tiltak-utredningsinstruksen/id2476518/>), som forplikter Staten til helhetlig utredning som ledd i samfunnsplanlegging ved udekkede behov – et krav om å få frem en NOU på f.eks. høreapparatområdet. Det er også mulig å presse helsemyndighetene til å få opprettet retningslinjer, f.eks. å få endre fra «bør» til «skal» - dette krever erfaringsmessig tunge og langvarige prosesser. Den seneste planen for hørselsområdet kom med den statlige handlingsplanen i 2002 (<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/hd/pla/2002/0003/ddd/pdfv/167949-handlingsplan-iltv.pdf>). Den har ikke ledet til noe helhetlig grep, men har vært brukt en god del i påvirkningsarbeid. En NOU på dette vil gi en tyngde, mens fokus på retningslinjer gir tydelig retning på delmål.

Vedtak: Tas til orientering.

6. Utvikling av Norsk kvalitetsregister innen ØNH-området

Status og muligheter for enkeltregistre og klyngestrategi, og NASUs mulige rolle på området. (Steinar Birkeland, HLF)

Helsemyndighetene ønsker utvikling av flere medisinske hørselsregistre, organisert som klynger. Innen ØNH-området er det under utvikling et slikt initiativ i Helse Midt på Fagavdelingen St. Olavs Hospital, Seksjon for medisinske kvalitetsregistre:

(<https://www.kvalitetsregistre.no/registers/norsk-kvalitetsregister-ore-nese-hals-tonsilleregisteret>). Registerkoordinator ved Tonsillregisteret, Siri Wennberg, opplyser at det langsiktige målet er klyngeregister på ØNH etter svensk modell

(<http://kvalitetsregister.se/hittaregister/registerarkiv/oronnasochhalsjukvard.2321.html>). Ved siden av Wennberg i full stilling, har registeret en 20 % stilling som fagansvarlig besatt av ØNH-lege Vegard Bugten. De har startet ut med tonsillregisteret. Signaler fra fagmiljøet indikerer at neste register ut blir på screenede barn. På direkte spørsmål om det er vurdert klinikkregister, slik Hörselbron gjør i Sverige (<http://www.horselbron.se/services/kvalitetsregister-foer-hoerselrehabilitering>), svarte Wennberg på generelt grunnlag at hva som prioriteres i stor grad er opp til fag- og brukermiljøet. Det er i denne saken verdt å merke seg at det også finnes mer lokale initiativ. F.eks. gjelder det i Arendal, hvor hørselssentralen i flere år har samlet på data på høreapparatområdet (svarprosenten ligger på ca. 80). Der bruker de samme skjema som Hörselbrons klinikkregister gjør, bare med et modifisert spørsmål 6. IOI-HA heter skjemaet; international outcome inventory for hearing aids: <https://icra-audiology.org/Repository/self-report-repository/IOI-HAquestionnaires/norwegian>.

Vedtak: NASU støtter opp om arbeidet med å utvikle Norsk kvalitetsregister innen ØNH-området.

7. Orientering om status og planer for Faggruppen for tinnitus og nedsatt lydtoleranse. Basert på innspill fra gruppeleder Siri Merete Bergseth. (Steinar Birkeland, HLF)

Gruppen har sett på hvordan tilbudet skal organiseres, med utgangspunkt i rapporten om behandlingstilbudet fra 2005:

<http://ss.prod.fpl.nhn.no/SiteCollectionDocuments/Tinnitusklinikken/Behandlingstilbud%20for%20tinnitusrammede,%202005,%20Rapport%20fra%20arbeidsgruppe%20nedsatt%20av%20Sosial%20og%20helsedirektoratet.pdf>. Gruppen vurderte at rapporten fremdeles er relevant, men at utvikling videre forutsetter at myndighetene gir føringer som sikrer oppfølging av rapporten. Gruppen har identifisert mange aktører på tinnitusområdet, herunder en god del behandlere som ikke er godkjent helsepersonell. Det er behov for felles retningslinjer for tinnitusbehandling. Det er mye å hente på å få frem et nasjonalt kurs i tinnitusbehandling for pasienter med lette og moderate tilstander, som i dag ikke har et tilbud. Det er på plass et kunnskapsgrunnlag for å utvikle en prioritert tiltaksliste.

NASU gir Faggruppen for tinnitus og nedsatt lydtoleranse fullmakt til å fremme forslag om et nytt mandat.

8. NASUs samarbeid med NAS og NHS på nordisk folkehelsestatistikk og konferanse. (Steinar Birkeland, HLF)

Nordiska Hörselsskadades samarbetskommitté (NHS) jobber i denne saken tett opp mot Nordisk råd med tilhørende politisk omland, særlig Velferdsutskottet. Det er i vår blitt jobbet særlig for å sikre budsjettmessig innplassering av ambisjonen om felles nordisk hørselsstatistikk og konferanse i Nordisk råds 2019-budsjett. En utfordring fremover følger av at budsjettet er organisert etter sekkepostprinsippet. Det betyr at NHS vil måtte jobbe med budsjettmessig operasjonaliseringspress løpende inn mot rådet og utskottet. NAS sluttet seg i sitt årsmøte i 2017 til en forespørsel fra NHS om samarbeid, og saken følges opp på kommende årsmøte i juni 2018.

Vedtak: Tas til orientering.

9. Orientering om status på HUNT 4 Hørsel og rapportering fra møte med HUNT og WHO 12. april 2018. (Steinar Birkeland, HLF)

På HLFs initiativ ble det 12. april gjennomført besøk på HUNTs målestasjon i Levanger med påfølgende fagseminar i HUNTs lokaler i Verdal, med besøk fra WHO's hørselsfaglig ansvarlige Shelly Chada

(http://www.who.int/violence_injury_prevention/about/whos_who/chadha/en/). Til stede var også fagpersoner fra NTNU og SINTEF, overlege Haakon Arnesen ved Høresentralen på St. Olavs hospital samt selvsagt Folkehelseinstituttet ved leder av hørselsundersøkelsen forsker Bo Engdahl som presenterte hørselsundersøkelsen hos HUNT. HUNTs leder Steinar Krokstad redegjorde for HUNT som helhet. HLF var representert med generalsekretær Anders Hegre, leder av interessepolitisk avdeling Merete Orholm Hørselsdelen, kommunikasjonssjef Anja Hegg, journalist Bjørg Engdahl samt fagsjef prosjekt Steinar Birkeland. HUNT 4 er i fint gjenge, med om lag en tredjedel målinger utført av det planlagte antallet på tre tusen personer som skal være nådd tidlig i 2019. HUNT, som huser undersøkelsen, er opptatt av forskning, og det er alt inne tunge forskningsområder på hørsel. Hørsel har status som tilleggsundersøkelse. Dataene blir tilgjengelige, men det koster å publisere analyser med data fra studien. Finansiering vil således være en utfordring. Folkehelse og Stami er alt i gang med å søke midler til å forske på dataene, bl.a. skal det 1. juni inn to slike søknader til ExtraStiftelsen gjennom HLF.

Vedtak: Tas til orientering.

10. Landskonferanse for kommunale tjenester på høreapparatområdet. (Arne Vik, NTAF og Steinar Birkeland, HLF)

HLF og NTNU gjennomførte tidlig i 2017 en rundebordsamling på samhandling innen høreapparatområdet. Dokumentasjonen som ble samlet inn i den forbindelse er siden

blitt supplert og delt i nettverket som ble etablert under samlingen. HLF bidro høsten 2017 med en egen rapport om hørselssentralenes samhandling:

https://www.hlf.no/globalassets/dokumenter/dette-jobber-vi-med/horselssentralenes-samhandling-2017-rapport-hlf.pdf? t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d& t_q=h%c3%b8rselssentrale nes+sam& t_tags=language%3ano%2csiteid%3a5e5a0c5e-602a-4a36-b1a2-056541a30f2f& t_ip=10.2.0.40& t_hit.id=HLF Internet Models Media DefaultMediaType/ 0e950759 1005 4422 8115 6a02085ad7d0& t_hit.pos=1.

Dokumentasjonen er gunstig opp mot helsemyndighetenes planlagte utredning av høreapparatområdet, som kommer i 2018 som en forlengelse av en anbefaling gitt av Hjelpemiddelutvalget i 2017:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/869af6e38d594020a851ace0b11dc12e/en-mer-effektiv-og-fremtidsrettet-hjelpemiddelformidling.pdf>. Det er således naturlig å se for seg at rundebordsamlingen i 2017 følges opp med en landskonferanse i 2019 for kommunale tjenester på høreapparatområdet. Det er her mulig å se for seg en noe bredere målgruppe (bl.a. sentrale helsepolitikere), og hvor KS trekkes inn som samarbeidspart som integrert del av en videre arbeidsgruppe som planlegger konferansen. Det er behov for at sentrale myndigheter viser lederskap på området, og i den forbindelse er det lurt å få dokumentert det som er gjort. Konteksten er som følger, også etter regionaliseringen: Langt de fleste kommunene er mellom 1000 og 10000 innbyggere; det er der utviklingspotensialet er størst, ikke i de få storkommune.

Vedtak: NASU skal i 2018 samle og systematisere dokumentasjon på eksisterende tilbud/ordninger samt forsøk- og utviklingsarbeid på kommunalt nivå.

Resultatene synliggjøres skriftlig og fremlegges på NASUs høstmøte og gjennom landskonferanse i 2019 for kommunale tjenester.

11. Symbolsak - høringsresultat (Oppfølging av sak 12 A fra NASUs høstmøte 2017) (Arne Vik, NTAF)

Vedtak: Forslaget justert ift. andre ISO-standarder vedtas og sendes over til Standard Norge som forslag til revisjon av EN ISO 8253-serien om audiometrimålinger.

12. EFAS: NASUs strategi. (Arne Vik, NTAF)

Norge har lenge vært involvert i EFAS, særlig med Einar Laukli som i en periode var leder i EFAS. EFAS spiller en rolle på europeisk nivå. Arbeidet ga imidlertid lite spin off til Norge. NASU kom til i 2007, og har siden vært organet som oppnevner norsk representant. Arne Vik er p.t. representant, og har løpende meldt tilbake til NASU fra EFAS` arbeid, i tillegg til at relevante faglige output fra EFAS er blitt tatt tilbake til det norske audiologiske fagmiljøet. Et EFAS-arbeid som er pågående, er et prosjekt som kartlegger retningslinjer for screening i europeiske land. Her er Norge representert med professor Vinay Nagaraj ved NTNU Audiologi. En annen inngang er å ta utg.p. i folkehelseperspektivet i Norge, som i Norge først og fremst promoterer av HLF innen hørsel. Det er mulig å få til en EFAS-konferanse til Norge, forutsatt at HLF

er involvert. En tredje vei inn i dette er å gå for ØNH-lege, for slik å bidra til å styrke audiologifokuset her til lands.

Vedtak: Professor Vinay Nagaraj velges som første non-voting member i EFAS med sikte på å være norsk styremedlem når Arne Vik går ut i juni 2019. Valg av andre non-voting member utsettes inntil videre for avklaring i de respektive medlemsorganisasjonene i NASU.

13. Nasjonalt åpent register med kontaktinformasjon til ledende fagpersonell ved hørselssentraler og ØNH-avtalespesialister. (Arne Vik, NTAF)

Det er enighet om behovet for denne typen informasjon i ulike sammenhenger, f.eks. utsendelse av invitasjoner, spørreundersøkelser m.v. Det er en fordel å ha tilgang til oppdaterte lister/oversikter over kontaktpersonell ved hørselsklinikker, typisk ledende audiograf. På lenger sikt, ved etablering av klinikkregister ved ØNH-kvalitetsregisteret, vil administrering av lister/oversikter gi seg selv. Inntil det må det finnes en alternativ løsning. Det er mulig å se for seg en Wikiløsning, dvs. en åpen nettløsning hvor det er mulig å legge inn opplysninger som blir sporbare – her kan en velge om endringer må godkjennes.

Vedtak: NASU ser med velvilje på at det bygges opp åpen liste/oversikt over hørselsklinikker.

14. Tenketank hørsel – noe for fagmiljøet? (Arne Vik, NTAF)

Arne Vik hadde høsten 2017 et møte med HLF ved generalsekretær Anders Hegre og fagsjef prosjekt Steinar Birkeland, hvor ideen om tenketank ble luftet. En samlende autoritativ instans som nyter bred tillit innen hørselsfeltet, vil kunne fungere som en god og nyttig arena for diskusjon, analyse, dokumentasjon m.v. Det er behov for et helhetlig tenkende organ. En tilnærming for å komme i gang er å rekruttere personlig dedikerte deltakere med sikte på å bygge sten på sten – lavterskeltilbud (bl.a. åpning for Skype-møter).

Vedtak: NASUs medlemsorganisasjoner melder tilbake potensielle kandidater til en strategisk tenketank til NASUs høstmøte 2018, hvor det blir innledning fra en person som er tilknyttet en tenketank.

15. Eventuelt

a) Beramning av NASUs høstmøte 2018: Torsdag 18. oktober 2018 kl. 10-15 i Hørselens hus.

9. mai 2018, Oslo

Steinar Birkeland (referent)